

ספר הזהר

תרגום

עבדתא חמי מה כתיב (בראשית יא ו) הן עם אחד ושפה אחת לכלם בגין דאינון בלבא חד ורעותא חד וממללי בלשון הקדש ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות (שם) ולית מאן דימנע עובדא דלהון אבל מאי אעביד אבל לון דרגין⁶ דלעילא ולישן דלהון לתתא וכדין אתמנע עובדא דלהון:

מעשה. ראה מה כתוב, "הן עם אחד ושפה אחת לכלם", משום שהם בלב אחד וברצון אחד ומדברים בלשון הקודש. ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות, ואין מי שימנע מעשיהם. אבל מה אעשה, אבל להם הדרגות של מעלה ולשונם שלמטה, ואז נמנע מעשה שלהם.

ומה בגין דהווי ברעותא ולבא חד וממללי בלשון הקדש כתיב לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות ודינא דלעילא לא יכיל לשלטא בהו אנן או חברייא דמתעסקין באורייתא² ואנן בלבא חד ורעותא חד על אחת כמה וכמה א"ר יוסי מכאן לאינון מארי דמחלוקת [לית לון קיומא כל זמנא | דאלין| דבני עלמא אלין עם אלין] (דכל זמנא דאלין ואלין) ברעותא חדא ולבא חד אע"ג דמרדי ביה בקב"ה לא שלטא בהו דינא דלעילא כיון דאתפלגו מיד ויפץ יהו"ה אותם משם וגו' (שם ח) א"ר חייא אשתמע דכלא במלא דפומא תלייא דהא כיון דאתבלבל מיד ויפץ יהו"ה אותם משם אבל בזמנא דאתי מה כתיב (צפניה ג ט) כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם יהו"ה ולעבדו שכסם אחד וכתיב (זכריה יד ט) והיה יהו"ה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד:

ומה משום שהיו ברצון ולב אחד ומדברים בלשון הקודש כתוב "לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות", ודין שלמעלה לא יכל לשלוט בהם, אנו או החברים שמתעסקים בתורה, ואנו בלב אחד ורצון אחד, על אחת כמה וכמה. אמר רבי יוסי, מכאן שאין לאותם בעלי המחלוקת קיום. שהרי בכל פעם (שהללו) שבני העולם אלה עם אלה ברצון אחד ולב אחד, אף על גב שמורדים בקדוש ברוך הוא, הדין שלמעלה לא שולט בהם, כיון שנחלקו, מיד, "ויפץ אתם ה' משם וגו'". אמר רבי חייא, נשמע שהכל תלוי בדיבור הפה, שהרי כיון שהתבלבלו, מיד "ויפץ ה' אותם משם". אבל לעתיד לבא מה כתוב, "כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כולם בשם ה' ולעבדו שכסם אחד, וכתוב "והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד".

ברוך יהו"ה לעולם אמן ואמן

פרשת לך לך

זהר

לך מארצך וגו' (בראשית יב א) רבי אבא פתח ואמר (ישעיהו מו יב) שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה⁷ שמעו אלי אבירי לב כמה תקיפין לבייהו דחייביא דחמאן שבילי ואורחי דאורייתא⁸ ולא מסתכלן בהו ולבייהו תקיפין⁹ דלא מהדרין בתיובתא לגבי מריהון ואקרונ אבירי לב הרחוקים מצדקה דמתרחקי מאורייתא:

"לך מארצך וגו'". רבי אבא פתח ואמר, "שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה". "שמעו אלי אבירי לב", כמה חזקים לבותיהם של הרשעים, שרואים את שבילי ודרכי התורה ולא מתבוננים בהם, ולבותיהם חזקים שאינם חוזרים בתשובה לרבונם, ונקראים אבירי לב. "הרחוקים מצדקה", שמתרחקים מן התורה.

רבי חזקיה אמר דמתרחקי מקב"ה ואינון רחיקין מניה¹⁰ ובגין כך אקרונ אבירי לב הרחוקים מצדקה דלא בעאן לקרבא לגבי קב"ה בגין כך אינון רחוקים מצדקה¹¹ כיון דאינון רחוקים מצדקה רחוקים אינון משלום דלית לון שלום דכתיב (שם מח כב) אין שלום אמר יהו"ה לרשעים מאי טעמא בגין דאינון רחוקים מצדקה:

רבי חזקיה אמר, שמתרחקים מן הקדוש ברוך הוא, והם רחוקים ממנו, ולכן נקראו "אבירי לב", "הרחוקים מצדקה", שאינם רוצים לקרב אל הקדוש ברוך הוא, לכן הם רחוקים מצדקה. כיון שהם רחוקים מצדקה, רחוקים הם משלום, שאין להם שלום, שכתוב "אין שלום אמר ה' לרשעים", ולמה, משום שהם רחוקים מצדקה.

מאיר הזהר

6. כאשר זנו (יהל אור). 7. שצילין הן קארים מאורחין (יהל אור). שצילי תורה הם הדברים הנסתרים צמורה, והאורחים הם הדברים הנגלים שצמורה (אור יקר ויהל אור). 8. ל"ב נתיבות החכמה הם ל"ב שצילים ומסתמין צעמודא דאמלעיתא תורה שכתב, ושצבינה נ"ל שכוונתו לל"ב נתיבות שצבינה ע"י צהגר"א בס"י ג ע"ג] הן אורחין ומתגלגלן צמלכות תורה שצעל פה (יהל אור). 9. לעיין צהס כמ"ש (ישעיהו מז יח) והעורים הציטו לראות (יהל אור). ע"י לקמן רכז ע"א. 10. שאין לבס נופל כמ"ש ומקשה לנו וגו' (יהל אור). 11. היינו שמתרחקים ברוב צחירתם וגם הקב"ה מסלק סבינתו מהם (אור יקר). 12. שאין רוצין

6. להפוך שרי היסודות וכן שרי הממונים על שאר מעשה העולם, שאם ישציעו לאש יהיה שר המים, ואם ישציעו למים יהיה שר האש, ויתצטל כסם מחשבת ומעשיהם (אור יקר). ע"י חכמה רבה פ"ב ס' ה. 7. צמקוס לשון הקדש, שדדברי קדש שאמרן צלשון חול הם קדש, כל שכן שהם היו מכוונים צלשון זה להכניע צו החלונים (אור יקר). 8. "אלין עם אלין" נמחק צדך אמת, וצמקומו איתא "עם אלין אלין", ונ"ל שהוא טעות. 9. וזדקה היינו התורה שהת"ת נקראת זדקה [ע"י זהר חלק ג דף קיא ע"א] (אור יקר), כמ"ש (דברים י כה) וזדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלהינו

לך לך

דף עו ע"ב²

ספר הזהר

תרגום

בא וראה, אברהם רצה להתקרב אל הקדוש ברוך הוא והתקרב, זהו שכתוב "אהבת צדק ותשנא רשע", משום שאהב צדק ושנא רשע, התקרב לצדקה. ועל זה כתוב "אברהם אוהבי". למה "אוהבי", משום שכתוב "אהבת צדק", האהבה שאהב אברהם את הקדוש ברוך הוא

תא חזי אברהם בעי לקרבא לקב"ה ואתקרב'ה"ד (תהלים מה ח) אהבת צדק¹⁶ ותשנא רשע בגין דאהב צדק ושנא רשע אתקרב לצדקה¹⁷ ועל דא כתיב (ישעיה מא ח) אברהם אוהבי¹⁸ מאי טעמא אוהבי בגין דכתיב אהבת צדק רחימותא דקב"ה [דרחים] [ארחים]

סתי תורה

למדנו בתוקף רצון המלך נטע אילן אחד גדול וחזק בתוך הנטיעות העליונות. הנטיעה של האילן הזה בתריסר תחומים מסובבת, בארבעה צדדים של העולם פרושה רגלו, ת"ק פרסאות הם מסעותיו, כל הרצונות של אותם פרסות תלויים בו. כשזה מתעורר, כולם מתעוררים עמו. אין מי שיוצא מרצונו לחוץ, כך כולם ברצון אחד עמו. קם מלמעלה (יורד) יורד במסעותיו לתוך הים, ממנו הים (מתגלה) מתמלא. הוא המקור (לכל, נ"א של כל) המים הנובעים, תחתיו נחלקים כל מימי בראשית, השקאת הגן תלויים בו. כל הנשמות של העולמים פורחות ממנו. הנשמות הללו נכנסות לגן לרדת לעולם הזה, כשיוצאת נשמה, היא מתברכת בשבע ברכות להיות אב (לרוח ורם) לגוף (ולהיות) גְּעִלָּה (של הדמות העליונה, זהו שכתוב "ויאמר ה' אל אברהם". הרי נשמה עליונה אבא (לרוח ורם) לגוף בעליה) של דמות עליונה.

תאנא בתוקפא¹⁹ דהרמנו²⁰ דמלכא²¹ אנציב חד אילנא²² רבא ותקיף [גו נטיען עילאין] [ונטיען] נטיע אילנא דא בתריסר תחומין אסתחר בארבע סטרין דעלמא²³ פרישא רגליהי ת"ק פרסי²⁴ ממלנו²⁵ כל רעותין דאינון פרסין ביה תליין כד אתער האי כלהו מתערין בהדיה לית מאן דנפיק מרעותיה לבתר כלהו²⁶ ברעותא חדא בהדיה קם מלעילא²⁷ [נחית] [אתנחית] בממלנו לגו ימא²⁸ מניה ימא [אתגלי] [אתמליא] איהו מקורא [דכל] [לכל] מין דנבעין תחותיה מתפלגין כל מימיו דבראשית²⁹ שקיו דגנתא³⁰ ביה תליין כל נשמתין³¹ דעלמא מניה פרחין נשמתין אלן עאלין בגנתא³² לנחתא להאי עלמא נשמתא כד נפקא אתברכא בשבע ברכא³³ למהוי אבא [לרוחא ורם] | [לרוחא ורם] | [ולמהוי] בסליקו [נ"א] [דיוקנא עלאה הה"ד [בראשית יב א] ויאמר יהו"ה אל אברהם הא נשמתא עלאה אבא [לרוחא ורם] | [לרוחא ורם] | [לגופא בסליקו] דדיוקנא עלאה:

כשוצה (הנפש) לרדת לעולם הזה, משביע אותה הקדוש ברוך הוא לשמור את מצוות התורה ולעשות רצונו, ומוסר לה מאה מפתחות

כד בעיא (נפשא) לנחתא להאי עלמא אומי לה קודשא בריך הוא למיטר פקודי אורייתא ולמעבד רעותיה ומסר לה מאה מפתחא³⁴

מאיר הזהר

נעשה הכל (יהל אור). בתוקף ורשות ורצון המלך ית' נטוע אילן גדול וחזק כמבואר (ד"ח). פי' באמצע שולטנות המלך שהוא ג"ר נטוע אילן רב הוא יסוד ז"א. הרש"ז (נ"ח). טו. רצון העליון, שהוא הכתר (יהל אור). ז. מלכות דא"ק, עתיק (יהל אור). יח. יסוד (יהל אור). יט. חמ"ס (יהל אור). כ. נו"ה (יהל אור). כא. הן נ' תרעין דביה שמתפשטין עד הוד כ"א כלולה מעשר ונכללין ביסוד שלכן נקרא כל, גימ' נ' (יהל אור). כב. דהיינו ההארה היוצאת מראש ז"א ונגזרת ביסוד (בהגרא על ספד"ז יב ע"א ח"ש צועיר). כג. ר"ל רצון היוווג שכל האי מיתער לזיווג כל האצורים מסכימין (יהל אור). כד. ר"ל שהולך למוח ומביא משם הרע שלכן נק' משכיל (יהל אור). כה. שמוליך הרע ע"י חוט השדרה ומוליך כל הת"ק רעותין, נ' תרעין למלכות, שלכן נק' י"ס, גימ' חמשים (יהל אור). כו. ר"ל שהוא עץ החיים שאמרו ז"ל, עץ החיים מ"ק פרסה, ותחותיה מתפלגין כל מימי בראשית כי הוא נק' מי כידוע. וחוה עץ החיים (יהל אור). כז. של מלכות שנק' בראשית (יהל אור). כח. הוא בריאה, ששם נרואל דמי דנשמתא נרואל החיים, ושם יורד הקב"ה בחצי הלילה לאשמעשע וכו' (יהל אור). כט. שלכן נקראת נשמת כל מי (יהל אור). ל. דעאלין (יהל אור). לא. לבריאה. וכו' כן הוא למטה ג"ע אילנא דת"ק פרסה הוא מט"ט וי"ס הוא עשיה, וגנתא הוא ג"ע שבארץ ג"ע התחמון (יהל אור). לב. מו"ס דו"נ ע"י הרמנא דמלכא ז"ס דמלכות דא"ק (יהל אור). לג. ע"י תרומה קבו רע"ז (לש"ו). שם נזכר ענין ס' מ' דאפרסמון הרי הם בינה ותצונה, שעל ידם נדחים החיצונים. וע"י שער לאה ורמל פרק ז' (דע"ה ח"ב נה ע"ב), וע"י זוהר הרקיע.

להתקרב לו, ור"ל הקב"ה נקרא דקדק והוא בינה, ושלוס יסוד, ובינה מלכא דשלמא דליה (יהל אור). י. הפיך מש"כ למעלה (יהל אור). יא. דקדק צמלכות, ושם השער להתקרב, ואח"כ הוסיף לו הקב"ה ה' באצרהם ונתקרב לזקא, ונתקרב לה דברגא דחסד, שהוא קרוב לבינה, ומשם זכה לה' עלאה, ללא עייל בק"ק אלא איש חסד. וז"ס מ"ש (שבת קטו ע"ב) מאי דעתיך דקאי דקדק צמערב אהדרא ליה למורת. והענין, כי מול דקדק בתולדותו, הוא כוכב אחרון, דרגא דמלכות, כמ"ש בתיקונים וצ"ל, ואח"כ נתקרב דברגא דחסד, וכן דרגא דאצרהם כידוע בסוד ואנכי נטעתיך שורק (יהל אור). ע"י יהל אור ח"ב לב ע"ב: מדריגת האצות בתחלה אצרהם צמלכות לזנה חוורא יתחך ביסוד יעקב צמ"ת ואח"כ נתהפכו כידוע ולכן מלכות נקרא צמ של אצרהם, ולגבי עליית אצרהם אצונו. יב. שהוא היחוד כנ"ל (אור יקר). יג. החילוק בין אהבת שרואה להתקרב אל אהבי שכבר נתקרב ולכן אלל אהבת כתיב דקד ומונ"ל דנתקרב לזקא שנאמר וחסבה לו דקדק ואלו אהדר דקד לזקא (יהל אור). יד. [קשה] שהרי רצו של ספר הזהר הוא רצון נשמתים וכו' עיקר סודות סתרי תורה הוא מיוסד על צמימות הדעת שהן הן עצמימות ופנימימות עצמי של קו האלמנעי המתפשט בתוכיות ועיר שהוא הנקרא תורה סתם, אלל תחילת מקורה המתחלת להיות כסוד אלילות הוא ביסוד עתיק המסתתר בפנימימות אריך, וכו חו"ג כידוע שה"ס מלכות עשה ומלכות לא תעשה, והנה יסוד עתיק ג"י סת"ר, ולהיות שהם שני יסודות דוכרל ונק' נקראו סתרי צלשון רצום (רמ"ז). ע"י בהגרא צמיקו"ו ריש תיקון ס' שזה רע"מ ולא ס"ת. טו. הוא בוגד"ק (ע"י לעיל עו ע"ב), והוא סט' דבורא דעתיק, שהוא משתמא דכולל, דביה

זהר

ליה (ל)אברהם מכל בני דריה דהווי אבירי לב ואינון רחוקים מצדקה כמה דאתמר רבי יוסי פתח (תהלים פד ב) מה ידידות משכנותיך יהו"ה צבאות כמה אית לון לבני נשא לאסתכלא בפולחנא דקב"ה דהא כל בני נשא לא ידעי ולא מסתכלי על מה קאים עלמא ואינון על מה קיימין דכד ברא קב"ה עלמא עבד שמיא^א מאש וממים מתערבין כחדא ולא הווי גלדי ולבתר אגלדו וקיימו ברוחא עלאה ומתמן שתיל עלמא לקיימא על סמכין ואינון סמכין לא קיימין אלא בההוא רוחא ובשעתא דההוא רוחא אסתלק כלהו מרפפין וזעין ועלמא ארתת הה"ד (איוב ט ו) המרגיז ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון וכלא קאים על אורייתא^א דכד ישראל משתדלי באורייתא מתקיים עלמא ואינון קיימין וסמכין קיימין באתרייהו בקיומא שלים:

תא חזי בשעתא דאתער פלגות ליליא וקב"ה עאל לגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא כלהו אילנין דבגנתא דעדן מזמרן ומשבחן קמיה דכתיב (דה"א טז לג) אז ירננו עצי היער מלפני יהו"ה וגו' וכרוזא^א קרי בחילי^א ואמר לכון אמרין קדישין עליונין מאן מנכון דעייל רוחא באודנוי למשמע^א ועיניו פקחין למחמי ולביה פתוח למנדע בשעתא דרוחא דכל רוחין ארים בסימו דנשמתא^א ומתמן נפיק קלא דקליא^א חילין אתבדרו לארבע סטרי עלמא^א:

א חד סליק לסטר חד^א ב חד נחית לההוא סטרי^א ג' חד עייל בין

מכל בני דורו, שהיו אבירי לב, והם רחוקים מצדקה, כמו שנתבאר. רבי יוסי פתח "מה ידידות משכנותיך ה' צבאות". כמה יש לבני אדם להסתכל בעבודת הקדוש ברוך הוא, שהרי כל בני האדם לא יודעים ולא מסתכלים על מה עומד העולם ועל מה הם קיימים. שכאשר ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, עשה שמים מאש וממים מעורבים יחד, ולא היו קופאים. ואחר כך קפאו ועמדו ברוח עליונה, ומשם שתל את העולם לעמוד על עמודים, ואותם התומכים לא עומדים אלא באותו הרוח, ובשעה שאותה הרוח עולה, כולם מתרופפים וזעים והעולם רותת. זהו שכתוב "המרגיז ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון", והכל עומד על התורה, שכאשר ישראל עוסקים בתורה מתקיים העולם, ואותם העמודים ואדנים קיימים במקומם בקיום שלם.

בא וראה, בשעה שמתעורר חצות הלילה והקדוש ברוך הוא נכנס לגן העדן להשתעשע עם הצדיקים, כל האילנות של גן העדן מזמרין ומשבחים לפניו, שכתוב "אז ירננו עצי היער מלפני ה' וגו'", והכרוז קורא בחיל ואומר, קדושים עליונים אומרים לכם, מי מכם שנכנסה רוח לאזניו לשמוע ועיניו פקוחות לראות ולבו פתוח לדעת, בשעה שהרוח של כל הרוחות מרימה את התבשמות הנשמה, ומשם יוצא הקול של הקולות, הצבאות התפזרו לארבעה רוחות העולם.
א. אחד עולה לצד אחד. ב. אחד יורד לאותו הצד.

מאיר הזהר

ט. והנה ה"ת מתפשט בשש קצוות והוא נשמה להם והו' קצוות הם ארבע סטרי עלמא מורח מערב צפון ודרום ומעלה ומטה, ועל מעלה ומטה אמר "חד סליק לקטר חד" והיינו מעלה, "חד נחית לההוא סטרי" והיינו מטה. והנה הקול מתפשט ומתפזר לארבע סטרי עלמא, וכלל זהם צדוד דין ורחמים, מורח רחמים מערב דין, דרום רחמים צפון דין, והיינו קלא אהבדר לד' סטרי עלמא, ואח"כ מתפשט הקול ועולה צדוד מעלה, וזהו חד סליק לקטר חד, וכן מתפשט ויורד, צדוד מטה, וזהו חד נחית לההוא סטרי (שער מאמרי רש"י). הענין כמ"ש בתו"ח עט ע"א קלא דקליין אשתינין מגו וכו' וגלין אההדרו לקטר צפון לקטר מורח כו' ובתיקו"ו לו ע"ב [לה ע"צ] ודא אזיל לנפויא ודא אזיל לדרומא כו' תרין אחרנין כו' (יהל אור). י. כ"ע עולה לעילת העילות ע"ה יורד לכ"ע כ"ע נכנס בין חכמה ובינה כ"ע וחכמה מתעטרין צבינה ג"ג בג"ג נכנסין בת"ח כ"ע מוציא שש גווינין ושש קצוות מהן לנד אחד ו"ק מהם יורדים לאותו ד' שש נכנסין ב"ב הוי"ת ומתעטרין בכ"ב אוחיות ששה כלולים ב"ס ע"ס עומדים בעילת העילות. אוי לשינים צבתיים (וזהו בס' מראות הזבאות ג"כ מ"כ ששה כלולות ב"ה וא' ז"ל ב"ס). זה הלשון ציר הרב זלה"ה במראות הזבאות ואמר שזקנו דבריו (ד"א). ועי' במק"מ באורך (נ"א). פי' כתר עליון הנקרא רוחא דכל רוחין כשצא להרים מתיקה הנשמה ממקום הצבינה (הערת הוהר). יא. פירוש הנפש אהבדק ברוח (הערת הוהר). הוא מ"ש שס בתיקו"ו דא סליק ודא נחית והן ו' סטריין דאגוחא שאמר בסת"א ה ע"א (יהל אור). יב. מיקוים עג לעיל לב ע"ב (הערת הוהר).

א. ר"ל שמים, חג"ת, ובתחלה מו"ג ולא נתקיימו עד שצא הרוח ת"ת ועד שלמא והן ג' יסודות עליון, וסמכין הן טו"ה (יהל אור). ג. שהוא רוחא הי"ל (יהל אור). ג. גבריאל (יהל אור). ד. ככה מסת' דגבורה לפי שאז רוח צפון מנשב ולכן ג"כ התרנגול שנקרא גבר מתעורר לקרוא ג"כ למטה מעין התרנגול שלמעלה גבריאלה כמ"ש צפ' בראשית (יהל אור). לפי שהוא צדוד הדין והעת והזמן מגבירו על כד הדין ולכן קורא בחיל וכו. ז"ח (נ"א). ה. שמתעורר נשמתו לקול הכרו כמ"ש החרשים שמעו והעורים וכו' (יהל אור). ו. הוא דעת עליון הפנימי כי רוח הוא ת"ת כנודע ורוחא דכל רוחין הוא קוד פנימיות הת"ת ולפני לפנים כי יש כמה ת"ת צבא ואימא ו"א ונוקדיה כנודע וכולם נקראין רוחין ורוחא דכל רוחין נשמה להם והוא מתייה לכולם והוא דעת עליון לעיל' מת"ת אבא ואימא ורוחא דכל רוחין (שער מאמרי רש"י). ז. כמו שהסוד מבסס לנוקבא תהאה, כן דעת מבסס לנוקבא עליונה הפנימית, וממשיך לה אור עליון לבסממה. ולפי שמלכות סוד נפש, כאשר יבסס אותה יקרא בסימו דנפש. אכל צינה עליונה, סוד נשמה, כאשר יבסס אותה דעת עליון, וימשיך לה האור הנעלם בחכמה עליונה, יקרא בסימו דנשמתא (שער מאמרי רש"י). ח. בסימו דנשמתא הוא סוד החין והגרון, צדוד חכו ממתקיס, והיינו בסימו ממש, מיתוק הדינין. ומגרון ומין זה, מתפשט ויוצא הקול סוד ת"ת שצבינה הפנימי העליון וכל מיני ת"ת שלמטה ממנו נמשכין ומתקיימים על ידו וכו' רוחא דכל רוחין וקלא דקליא כולם הם פנימיות התפארת המתמן אלא שקול לפנים ורוח לפני לפנים (שער מאמרי רש"י).

לך לך

דף עז ע"א²

ספר הזהר

תרגום

ג. אחד נכנס בין שנים. ד. שנים מתעוררים (ומתעטרים) בשלשה. ה. שלשה נכנסים באחד. ו. אחד מוציא צבעים. ז. ששה מהם לצד אחד וששה מהם יורדים לאותו הצד. ח. ששה נכנסים בשנים עשר. ט. שנים עשר מתעוררים בעשרים ושנים. י. ששה כלולים בעשרה. יא. עשרה עומדים באחד. או לאותם שישנים ושינה בנחיריהם, לא יודעים ולא מסתכלים איך יקומו בדין כשהחשבון נמנה,

תרי"ג ד תרי"ג מתערין (מתעטרין)⁷ בתלת^{טו} ה תלת עיילי בחד^{טז} ו חד אפיק גוויני^ז ז שית מנהון לסטר חד ושית מנהון נחתי להווא סטר^ח ח שית עיילי בתריסר^ט ט תריסר מתערין בעשרין ותריני^י י שית כליין בעשרה^{כא} יא עשרה קאים בחד^{כב}:

ףי לאינון דניימי שינתא בחוריהון לא ידעי ולא מסתכלאן | איך | (אז) יקומו בדינא דחושבן אתפקד

סתרי תורה

של ברכות של כל יום להשלים את הדרגות העליונות כחשבון ל"ך ל"ך. שהרי כולם נמסרו לה כדי לתקן בהם את הגן ולעבדה ולשמרה. "מארצך", זה גן העדן. ("ומולדתך" זה הגוף, שנקרא עץ החיים, שהוא י"ב שבטים עליונים. "ומבית אביך", זו השכינה. "אביך" זה הקדוש ברוך הוא, שנאמר "גוזל אביו ואמו ואמר אין פשע וגו'". ואין אביו אלא הקדוש ברוך הוא, ואין אמו אלא כנסת ישראל. "אל הארץ אשר אראך", זה הוא העולם הזה). (ס"א "ומולדתך" זה עץ החיים, "ומבית אביך" י"ב תחומים, שבטים עליונים, "אל הארץ אשר אראך" זהו העולם הזה).

דברכאן דכל יומא^י לאשלמא^י לדרגין עלאין כחושבנא ל"ך ל"ך יי דהא כלהו אתמסר לה בגין לאתתקנא בהו^י לגנתא ולמפלח לה^י ולנטרא לה מארצך דא גנתא דעדן^י (וממולדתך דא גופא דאתקרי אילנא דחיי דאיהו תריסר שבטין עלאין ומבית אביך דא שכינתא אביך דא קודשא בריך הוא שנאמר (משלי כח כד) גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע וגו' ואין אביו אלא קודשא בריך הוא ואין אמו אלא כנסת ישראל [ומולדתך דא אילנא דחיי ומבית אביך תריסר תחומין שבטין עלאין]^{כא} אל הארץ אשר אראך^{כב} דא איהו האי עלמא^{כג}:

מאיר הזהר

(הערת הזהר). ואלו עשר נקודות כן קיימן על חד נקודה דנפקו מינה (יהל אור). **כא.** פירוש העשר ספירות עומדין צמד נקודה עלאה. וכלל המאמר להודיענו מעלת הנשמה ומעלת תורתנו הקדושה (הערת הזהר) ועי' צמ"ח שם ותבין פי. ואע"ג שאמר שם דעמנין הן תליסר אינן רק תריסר ואי' כללן כידוע צ"ג מיקונין. ואלו הן כלל שמא מפר שצמ"ח נהורין אחברי גלמא תריסר ועשרין ותריין ועשרה וחד שהן ל"ב נחיצות וי"ג תיקונים או שפלת הן אמ"ש כנ"ל והן בין בנקודין ספי' וע"ס פנימיות בין ג"ר ג' אמות מכ"ב אומיות ואח"כ נכללין בלשון נכ"ל ומתחלקין לו"ו ו"ק של הרוח והן ו' נקודות אחרונות ו"ק של האומיות שהן ו' כפולות ואח"כ צ"ב שהן י"ב פשוטות ואח"כ נכללין במלכות כל הכ"ב ו"ס תריסר מתערין צ"ב וכן נכללין כל הע"ס ו' נקודין ח"ש שית כליין בעשרה ועי' צמ"ח ותבין כל זה (יהל אור). **כב.** עי' ע"ח שער מ"ד ומ"ן פרק ה. **כג.** ר"ל לע"ס שכל אי' כלול מעשר (יהל אור). **כד.** בחושבן (יהל אור). **כה.** ר"ל זהו ויאמר כו' שאל' שתקיים ל"ך ל"ך (יהל אור). **כו.** שכולן יורדין לגן (יהל אור). **כז.** כמ"ש לעבדה ולשמרה כו' (יהל אור). **כח.** דע כי עדן נקרא אבא וכן עדן נק' ז"א, ונוק' נק' גנתא דעדן וכשאומר דא גנתא דעדן, הם חסדים שבאימא (זהר הרקיע). **כט.** שהוא התפשטות ה"ח צו"א (זהר הרקיע). עי' ע"ח שער א"ח יד, וכן שער כה פרק ג, שהוא כינוי לז"א. שמשם הולדתו יסוד (יהל אור). **לא.** שהן י"ב שבטין שבמלכות כידוע שהן ביתו של הקב"ה ישראל סבא (יהל אור). **לב.** עי' אריותו צוהר הרקיע וציהל אור. **לג.** אל בטן אמו ששם מראין לו מה לעשות ועושי המצוות ושכרן וכל המורה כולה כידוע (יהל אור). **לד.** כי שם תמגלה בעצמך צאריך שהוא מלכות כי כך בעצמך אין גילוי (זהר הרקיע).

יג. פי' הרוח יורד למטה להתחבר עם הנפש (הערת הזהר). דעת בין חו"כ והוא קלא פנימאה נקודה קדמאה בין חין וגרון כמ"ש צמ"ח עט וכד אהפשתת מטאת לחד מאלין ואשתתי ואתעבד רוח כו' והוא ספי' הראשונה דז"א שאמר צמ"ח אחת רוח אלהים חיים והוא בגרון (יהל אור). **יד.** נמחק ציהל אור. **טו.** פי' הנשמה השוכנת בין רוח לנפש (הערת הזהר). חו"כ נכנסין בתלת מוחין דז"א והוא ג"ס הראשונות שאמר צמ"ח רוח מיס ואש שהן חצ"ד דז"א והוא שאמר צמ"ח סליק האי קשרא כו' ושני ליה בתלת גוויין באשא צרותא בימא (יהל אור). **טז.** פי' שאז הרוח והנפש מתעדיין בנשמה (הערת הזהר). שג' מוחין נכנסין ומתפשטין צמ"ח והוא בקשרא דלשן כמ"ש שם האי קשרא דחיק ליה כו' צרות דז"א דאיהו לישן כו' והת"ת הוא דאפיק גוויין כמ"ש צמ"ח משפטים קב ע"א אהפשותא דת"ת דגוויין צי' מתחברין כו' ואמר צו"ח דף מה ע"ג כדין האי ניצוה אחזי צהו גוויין ואהעכב צי' י"ב ירחין (יהל אור). **יז.** פי' נפש רוח ונשמה כלם נכנסים בציהנה או הציהנה מוליא ניצוה (הערת הזהר). ואינון י"ב כנ"ל י"ב ירחין והן י"ב גבולי אלכסון שבת"ת והענין כי הן ו' יריעות דאינון חמש ושש יריעות דאינון חמש ה"ח עם מוח חכמה וה"ג עם מוח צנה (יהל אור). **יח.** פי' אותן שש ניצוה הראשונות סובבות למקום התפארת עולם הבנין שש קצוות ושש ניצוה יורדות למדת מלכות. ר"ל שבע היכלות ממקום שהן צאות (הערת הזהר). ואלו מתחלקין מהגבורות נבנין תריסר טעמי וכ"ב אותיות ומהחסדים נבנין עשר נקודות (יהל אור). **יט.** פי' אותן שש שהן צו' ספירות עולם הבנין עולים לשם של י"ב הויות (הערת הזהר). **כ.** פירוש אותן י"ב הויות עולים למקום הציהנה מקום מקור כ"ב אותיות (הערת הזהר). **כא.** פירוש הו' ניצוה שבמלכות ר"ל שבעה היכלות כליין צי' ספירות

זהר

כשנטמא הגוף, והנשמה משוטטת על פני האויר שמאיר ועולה ויורדת, והשערים לא נפתחים, ומתגלגלים כאבנים בתוך כף הקלע, או להם, מי יבקש אותם שלא יקומו בתענוג הזה, בתוך המקומות של ענוגי הצדיקים, ונפקד מקומם, ונמסרים בידי דומה, יורדים ולא עולים. עליהם כתוב "כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה". באותה השעה מתעוררת שלהבת אחת מצד הצפון, ומכה בארבעה רוחות העולם, ויורדת ומגיעה לבין כנפי התרנגול, ומתעוררת בו אותה השלהבת וקורא, ואין מי שמתעורר, פרט לאותם צדיקי האמת שעומדים ומתעוררים בתורה, ואז הקדוש ברוך הוא וכל אותם הצדיקים שבתוך גן העדן מקשיבים לקולם, כמו שנאמר "היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני".

כד אסתאב גופא ונשמתא שטיא על אנפי דאוריא^א דטיהרא וסלקאי נחתאי ותרעין לא מתפתחן מתגלגלן כאבנין בגו קוספיתאי ווי לון מאן יתבע לון דלא יקומון בעדונא דא בגו דוכתי דענוגי דצדיקיא אתפקדון דוכתייהו^א אתמסרון בידא דדומה נחתי ולא סלקי עלייהו כתיב (איוב ז ט) כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה בההיא שעתא^א אתער שלהובא חד מסטר צפון^ט ובטש בארבע סטרי עלמא^א ונחית ומטי בין גדפי דתרנגולא ואתער^א ההוא שלהובא ביה וקרי ולית מאן דאתער בר אינון זכאי קשוט דקיימי ואתערו באורייתא וכדין קב"ה וכל אינון צדיקיא דבגו גנתא דעדן צייתי לקליהון כמה דאת אמר (שיר ח יג) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני^ב:

ויואמר ה' אל אברם. מה כתוב למעלה, "וימת הרן על פני תרח אביו וגו'", איך זה שייך כאן. אלא עד אותו היום לא היה אדם שמת בחיי אביו פרט לזה, וכשנזרק אברם לאש, נהרג הרן, ומשום זה יצאו משם. (מי הרג את הרן. אלא כיון שהשליכו את אברהם לאור כשדים, התגלה עליו הקדוש ברוך הוא והצילו, והיה הרן אחיו עומד שם. ואמרו הכשדים, בשביל זכותו של הרן נצול. מיד יצאה שלהבת של אש ושרפה את הרן. זהו שכתוב "וימת הרן על פני תרח אביו".

ויואמר ה' אל אברם (בראשית יב א) מה כתיב לעילא (שם יא כח) וימת הרן על פני תרח אביו וגו' מאי איריא הכא אלא עד ההוא^א יומא לא הוה בר נש דמית בחיי אבוי^ב בר דא וכד אתרמי אברם לנורא אתקטיל הרן ובגין דא נפקו מתמן^ט מאן קטיל ליה להרן אלא כיון דרמו אברהם לנורא דכשדאי אתגלי עליה קב"ה ושזביה והוה הרן אחוי קאי תמן אמרו כשדאי בגין זכותיה דהרן אשתזיב מיד נפק שלהובא דאשא ואוקדיה להרן הה"ד וימת הרן על פני תרח אביו^ט:

ויש שאומרים, שאין שולטת אש בזרעו של תרח, ולכן נשליך את הרן לאש, ואם לא יבער, נדע ודאי שאין שולטת האש בזרעו. מיד השליכו את הרן לאש ונשרף, והיה תרח אביו עומד שם, זהו שכתוב "וימת הרן על פני תרח אביו". באותו היום ידעו כל

ואית דאמרי זרעא דתרח לית אשא שלטא ביה^א אבל נרמי להרן לנורא ואי לא איתוקד נדע בודאי דלא שלטא נורא בזרעיה מיד רמו ליה להרן לנורא ואתוקד והוה תרח אבוי קאים תמן^ב הה"ד וימת הרן על פני תרח אביו בההוא יומא^ט ידעו כל

מאיר הזהר

א. שאין רקיע נפתח לה (יהל אור). הגפש היא שוטטת על פני אויר הן והזוכר המאיר מעולם הנשמות (ד"א). ב. מנד מעט מנזות שצידה שהן כנפיים לנשמה רק שמכבידין עליה העונות (יהל אור). ג. וכמ"ש ברע"מ פרשת ויקרא [או כה ע"א] בסוד אשם תלוי (יהל אור). ד. כאבן המתגלגל בתוך כף הקלע כן מתגלגלת נשמתו (ד"א). ה. צ"ע נפקד מקומם (יהל אור). ו. לנהגם (יהל אור). ז. כמו בתחלה שהוא סליק ונחית (יהל אור). ח. קאי אלמעלה (יהל אור). ט. מצינה חזו מי נתן לשכוי צינה (יהל אור). י. חגמ"ס (יהל אור). יא. להתעורר בני אדם לחורה שכל התעוררות הוא מנפון, כמ"ש עורי נפון והוא בחזות וזואי חיתון בצקר לצ"ה, בקר דאצרהס הלון ונסוע הנגבה, שעד חזות שינה סטרא דמותא שליט ואתר חזות מסטרא דצינה חיים, וזריך לקום מסטרא דמותא ולאחזו בחיים צבורה (יהל אור). יב. ע"י אריכות ציהל אור. יג. הקושיא מבוראת דהאיכא הבל ולמן חזו שנים עלה דעמתי שאחר חי' העולם צמבול קאי ולא שזו לי. עוד י"ל דע"פ תרח דייק שהמיתוהו צפניו לא כן הבל שלל היה צפני אדה"ר ולמן צהיות שמתושלת חי יומר מן הכל והוסיפו לו כמה שנים צה' שנים שמת למן קודם אציו לא חשו. כי שם נשבעו שניה"ס שנים רבות ומתושלת היה לו מוספת מכל חי. ועמה ראימי שכתבו משם הרמ"ז דמתולדות נח קאי והיינו ע"ד תי' א'. ולמו"ה צו"ס ראימי תי' צ' ושם כ' דלמן

לא היה צפני אציו ואינו מחזור דמי יימר ומ"ש ה' א"ס דבריו כאן לא האירו ודו"ק (מא"י) (ג"א). יד. ר"ל בלא זמן (יהל אור). טו. עד ת"ס מה כתיב צפני כ"י לימיה וכ"ג מתוך הלי' שהוא לקוט [ובד"י הנוסח מוספתא] וכן משמעות ת"ס שייך אחר ובג"ד נפקו מתמן ת"ס וכו' דכיון דחמא כו'. ז"ח (ג"א). טז. הה"ד וימת, שמפשוט הכתוב נראה שמת מייתה פתאומית, שלכן נאמר על פני תרח אציו, וגם רמו הפסוק שמת להיחמו אוחז מעשה תרח אציו, אציו דייקא (רמ"ז). יז. נראה שהיו אומרים כן מפני שהם היו עובדים לאש כנוכר בצראשית רבה (פל"ח ס' יג), ולפי שמתה היה אדוק מאד בעבודה זרה היה עולה על דעתם שמהיה לזרעו זאת הסגולה ושתהיה עבודה זרה שלהם אש אוכלת אש, ולכן אמרו להשליך את הרן צאש לנסות הדבר, ודוקא את הרן ולא את נחור, מפני שהרן היה מוחזק להם לחכם, וכדמשמע מיונתן בן חזיאל (רמ"ז). יח. כאילו נתפיים דבבר כי צטח בעבודה זרה שיליהו, ואפשר שהיה שם מתפלל לפני האש על הללחו, ואחר כך שנשקר ר' לו מאד וזרה אפו, ח"ש על פני תרח אציו, ועל דרך שכתב רש"י בפסוק (לכ, כב) ותעבור המנחה על פניו, שיעקב היה שרוי בצעם (רמ"ז). יט. לפי שמתו גרמה קידש ה' לכן זכה להתעבר צההרן הכהן כמ"ש הרב (שעה"ג הק' לג) וגם המשח יאל ממנו (מ"מ).

לך לך

דף עז ע"ב²

ספר הזהר

תרגום

אומה ולשון שלא הציל את אברהם אלא הקדוש ברוך הוא שהוא יחידו של עולם, והיו מביאים את בניהם למשכנו של אברהם, ואומרים לו, ראינו אותך שאתה בוטח בקדוש ברוך הוא, שהוא רבוננו של עולם, למד את בנינו מדרכך שאתה יודע. ועליהם אמר הכתוב "נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם".

בא וראה מה כתוב, "ויקח תרח את אברם בנו ואת לוט בן הרן וגו', ויצאו אתם מאור כשדים". "ויצאו אתם", היה צריך לכתוב אותו, שהרי כתוב "ויקח תרח וגו'", מה זה "ויצאו אתם". אלא תרח ולוט יצאו עם אברהם ושרה, שהם היו העיקר לצאת מתוך אותם הרשעים, שכיון שראה תרח שאברהם בנו נצל מתוך האש, חזר לעשות את רצונו של אברהם, ולכן ויצאו איתם תרח ולוט. ובשעה שיצאו מה כתוב, "ללכת ארצה כנען". שרצונם היה ללכת לשם. מכאן למדנו, כל מי שמתעורר להיטהר, מסייעים אותו. בא וראה שכך הוא, שכיון שכתוב "ללכת ארצה כנען", מיד "ויאמר ה' אל אברם לך לך". ועד שהוא התעורר בתחלה, לא כתוב "לך לך".

בא וראה, הדבר שלמעלה לא מתעורר עד שמתעורר למטה בראשונה על מה שישרה עליו אותו שלמעלה. וסוד הדבר, האור השחור אינו נאחז באור הלבן עד שהיא מתעוררת בראשונה. כיון שהיא מתעוררת בראשונה, מיד שורה עליה האור הלבן. ועל זה כתוב "אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל", כדי שלא יפסק האור הלבן מן העולם לעולמים. וכן "המזכירים את ה' אל דמי לכם", כדי לעורר למטה במה שתשרה ההתעוררות שלמעלה. וכן כיון שמעיר אדם התעוררות בראשונה, אז מתעוררת התעוררות שלמעלה. בא וראה, כיון שכתוב "ויצאו אתם מאור כשדים וגו'", מיד "ויאמר ה' אל אברם וגו'".

ויאמר ה' אל אברם לך לך. אמר רבי אלעזר "לך לך" לעצמו, לתקן את עצמו, (להתחזק) לתקן את דרגתו. "לך לך" אינו (כדאי) לעמוד כאן בין הרשעים הללו, וסוד הדבר "לך לך",

אומיא ולישניא דלא שיזביה לאברהם אלא קב"ה [דאיהו] יחידיא דעלמא והווי מיייתין בנייהו למשכניה דאברהם ואמרין ליה חמינן לך דאת רחין בקב"ה דאיהו רבוניה דעלמא (ו)אוליף לבננא מאורחך דאת ידע ועלייהו אמר קרא (תהלים מז י) נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם:

תא חזי מה כתיב (בראשית יא לא) ויקח תרח את אברם בנו ואת לוט בן הרן וגו' ויצאו אתם מאור כשדים ויצאו אתם אתו מבעי ליה דהא כתיב ויקח תרח [וגו'] מאי ויצאו אתם אלא תרח ולוט עם אברהם ושרה נפקו דאינון הוו עקרא למיפק מגו אינון חייביא דכיון דחמא תרח דאברהם בריה אשתזיב מגו נורא אתהדר למעבד רעותיה [דאברהם] (דאברם) ובגין כך ויצאו אתם תרח ולוט ובשעתא דנפקו מה כתיב (שם) ללכת ארצה כנען דרעותא דלהון הוה למיהך תמן מכאן אוליפנא כל מאן דאתער לאתדכאה מסייעין ליה תא חזי דהכי הוא דכיון דכתיב ללכת ארצה כנען מיד ויאמר יהו"ה אל אברם לך לך (בראשית יב א) ועד דאיהו אתער בקדמיתא לא כתיב לך לך:

תא חזי מלה דלעילא^א לא אתער עד דאתער לתתא בקדמיתא על מה דתשרי ההיא דלעילא ורזא דמלה^ב נהורא אוכמא^ב לא אתאחיד בנהורא חוורא^ב עד דאיהי אתערית בקדמיתא כיון דאיהי אתערית בקדמיתא מיד נהורא חוורא שרייא עלה ועל דא כתיב (תהלים פג ב) אלהים^ב אל דמי לך אל תחרש^ב ואל תשקוט^ב אל בגין דלא יתפסק נהורא חוורא מעלמא לעלמין וכן (ישעיה סב ו) המזכירים את יהו"ה^ב אל דמי לכם בגין לאתערא לתתא במה דישרי אתערותא דלעילא^ב וכן כיון דאתער בר נש אתערותא בקדמיתא כדין אתער אתערותא דלעילא תא חזי כיון דכתיב (בראשית יא לא) ויצאו אתם מאור כשדים וגו' מיד (שם יב א) ויאמר יהו"ה אל אברם וגו':

ויאמר יהו"ה אל אברם לך לך אמר רבי אלעזר לך לך לגרמך לאתקנא גרמך^ל (לאתקפא) לאתקנא דרגא דילך^ל לך לך לית אנת^ל למיקם הכא בין חייבין אלין^ל ורזא דמלה לך לך

מאיר הזהר

כ. כסדרת ר' אלעזר לקמן עה ע"ב (מ"מ). **כא**. ירצה שהשפע המקיים העולמות לא פסיק לעלמין, מ"מ שאני אור הפנימיות שבא מאור"א אינו מתכווץ לצדו עד שיתעורר ויעלה מלמטה התעוררות פעולת המחמונים המקבלת להחזיק צמורה אורו השפע העליון (מ"מ). שהעליון וך מאד, וא"א להיות למטה בלא התלבשות והוא בהתעוררות התחמון וכן נשמתא בנפש (יהל אור). **כב**. וסוד הדבר ועין לעיל נא ע"א וע"ב ופקודי רבו (ד"א). כלומר סוד הדבר באצילות ממש (נ"א). **כג**. גבורות (מ"מ). מלכות (נ"א). **כד**. סודו החסדים מאור"א דכ"א, ויאיר הכל כ"א (מ"מ). ת"ת. ז"ח (נ"א). **כה**. מלכות כנו' ולא אמר דוד שלהייתה מיוסדת בגבורות שה, נהורא אוכמא שלא תדום מלשבת ומלהתפלל על יחוד החסדים (מ"מ). **כו**. מלענות (מ"מ). **כז**. מלהמשך

שפע החסדים שהם שם א"ל (מ"מ). **כח**. וכסדרה של מלכות כן סדרן של צניה הרזים להמשך שפע עליהם והיינו "המזכירים" פי מושכים שפע החסדים מכת הזכר (מ"מ). **כט**. (הגהה ולכן הנציחים יתעוררו למטה תחלה ואח"כ יערה עליהם רוח"ק מלמעלה) (ד"א). **ל**. פי שבאין ישראל זכה לצנים ולהארות גדולות יותר מחו"ל (מ"מ). **לא**. פי שבאין ישראל זכה למדת החסד, שהיא מדתו של אברהם כמש"ה הלך ונסעו הנגבה (מ"מ). **לב**. (ס"א כדאי) (דפ"ו). **לג**. שלא תחשוב שבכ"ן תוכל להטיב ולהנטיס תחת כפי השכינה, או לצרר ניצוץ קדושה שבייחם, שאין זה ענשו לך שהרי הם בעלי עצירות רבות ולא תועיל כלום, ואין עתה זמן להוציא הפרידות הקדושות שבקליפה שלהם (רמ"ו).

זהר

דהא קב"ה יהיב ליה לאברהם רוחא דחכמתא והוה ידע ומצרף (צנוריי) [סטרי] דיישובי עלמא⁶ ואסתכל בהו ואתקל בתיקלא³ וידע חילין די ממנן על סטרי יישובא⁴ כד מטא לגו נקודה דאמצעיתא דישובא² תקיל בתיקלא ולא הוה סליק בידיה⁵ אשגח למנדע חילא די ממנא עלה ולא יכיל לאתדבקא ברעותיה תקיל כמה זמנין וחמא דהא מתמן אשתיל כל עלמא אשגח וצרף ותקל למנדע וחמא דהא חילא עלאה דעלה לית ליה שעורא עמיק וסתים ולא ויהו כגונוני דסטרי דרגי דישובא אשגח ותקיל וידע דהא כמה דמההיא נקודה אמצעיתא דישובא מניה אשתיל כל עלמא לכל סטרי הכי נמי ידע דהא חילא דשרי עלה מתמן נפקו כל שאר חילין דממנן על כל סטרי עלמא וכלהו ביה אחידן כדין (בראשית יא לא) ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען עוד אשגח ותקיל וצרף למיקם על ברירא דמלה דההוא אתר ולא הוה ידע ולא יכיל למיקם עלה לאתדבקא :

כיון דחמא תוקפא דהאי אתר ולא יכיל למיקם עליה מיד ויבאו עד חרן וישבו שם מאי טעמא דאברהם אלא דאיהו הוה ידע וצרף בכל אינון שלטנין מדברי עלמא בכל סטרו דישובא והוה תקיל וצרף¹ אינון דשלטין בסטרי דישובא מדברי ככביא ומזליהון² מאן אינון תקיפין אלין על אלין והוה תקיל כל ישובי דעלמא (ולא) [והוה] סליק בידוי כד מטא להאי אתר חמא תקיפו דעמיקין [ולא] [דלא] יכיל למיקם ביה כיון דחמא קב"ה אתערותא דיליה ותיאובתא דיליה מיד אתגלי עליה ואמר ליה לך לך (בראשית יב א) למנדע לך ולא תקנא גרמך³ :

מאיר הזהר

בשופע, והניתן לשצעים אומות הוא מה שמתמנה דרך אומת השערים שלהם. והנה אברהם אבינו וכו' היה בקי בכל אומת השערים (רמ"ו). **ד.** ה"ס ארץ ישראל שבה מתפשט אור העליון בדרך ישר, אשר מקורו הוא מהיכל לבנת הספיר, המכוון כנגד הר ציון, וה"ס יסוד שבמלכות נ"י שער מאמרי רשב"י לא ע"ג: אין מוכר לשון נקודה בכל ספר הזהר אלא לנקודת היסוד של זכר או של הנקבה כי הוא נקרא נקודה דאמצעיתא¹ (רמ"ו). דישובא דייקא ולא אמצעיתא דעלמא ועיין תלמוד קפה ע"ב (ד"ה). **ה.** מדרגתה ומעלת האור המאיר בה ושיעורה, ולא היה עולה בידו למצוא לו שיעור מוגבל כשאר הארצות (רמ"ו). **ו.** היה מגלגל ומנרף בצירופי אומיות ומספר (ד"ה). **ז.** מנהיגי כוכבים ומזלות (ד"ה). **ח.** במ"ש הרב זלה"ה שחייב כל אדם לחקור ולדעת שורש נשמתו כדי שיוכל להשלימה ולהשיבה אל מקורה שהוא עצמות מהותה, ומנאם שכל עוד שהולך ומשתלם, הולך ומתקרב אל עצמו, וחוה למנדע לך, לדעת את עצמך כדי שבוה תוכל לתקן עצמך (רמ"ו) [עיי' שעה"ג הק' כג]. כלומר לדע שרש נשמתך מאיזה מקום נמצאה ובוה תתקן גרמך שאם לא ידע זה אינו יכול לתקן. ז"ח (כ"ה).

א. סטרי דיישובי עלמא - הוא לגבי ארץ ישראל, שכל העולם מקיפה מכל צדדיה והיא אמצע העולם, דווקא אמצע הישוב, ולכן לא אמר סטרי דעלמא אלא דישוב (רמ"ו). **ב.** ידע לשקול המדרגות, ואיזו ימירה על חצירתה, וכמו כן מעלת הנהירו דקין שבכל סטר וסטר (רמ"ו). והיה שוקל במשקל הדעת לידע ולהשיג מי הוא השר וכה עליון שממונה על א"י כי הוא ידע כל אקלימי הישוב וממונה שלו למעלה זולת שר א"י למעלה לא היה יכול להשיג לפי שהש"י לא נתן א"י לשום שר וממונה לשלוט עליו רק הוא ית' בעצמו כמ"ש עיני ה' אלקיך בה וגו'. וי"מ אתקל תקלא גלגל גלגלים ורופים לידע שר של א"י למעלה והוא מלשון תקלא שהוא גלגל היוצר שמגלגל ברגליו והכל ענין ומכוון א' (ד"ה). **ג.** איחא צוהר ויקהל (רט ע"ב), שיש פתח גדול כנגד ארץ ישראל למעלה, והוא הנקרא שער השמים, ואמצעיות מוכיחו מכוון אל בית המקדש, אבל כל ארץ ישראל היא תחת שער זה, וקיום שער זה הוא על ראש עולם העשיה, שהרי ארץ ישראל מתנהגת ע"י היצירה וכו', וקצירות פתח זה יש שצעים חלויות שמשם יורד השפע לשצעים שרים שבעולם העשיה, דהיינו מתמנית ארץ ישראל, וכו', ולכן השפע הבא לארץ ישראל דרך השער הגדול הוא

לך לך

דף עה ע"א²

ספר הזהר

תרגום

מארצך (שם) מההוא סטרא דישובא דהוית מתדבק ביה וממולדתך מההוא חכמה דאת תולדתך ותקיל תולדתך דילך ורגעא ושעתא וזמנא דאתיילידת ביה ובההוא כוכבא ובההוא מזלא ומבית אביך דלא תשגח בביתא דאבוך ואי אית לך שרשא לאצלחא בעלמא מביתא דאבוך בגין כך לך לך מחכמה דא ומאשגחותא דא תא חזי דהכי הוא דהא נפקו מאור כשדים והו בחורן אמאי יימא ליה לך לך מארצך וממולדתך אלא עקרא דמלתא כמה דאתמר אל הארץ אשר אראך אראך מה דלא יכילת למיקם עליה ולא יכילת למנדע חילא דההיא ארעא דאיהו עמיק וסתים:

"מארצך", מאותו הצד של הישוב שהיית נדבק בו. "וממולדתך", מאותה החכמה שאתה מתבונן ושוקל את תולדתך והרגע והשעה והזמן שנוולדת בו, ובאותו הכוכב ובאותו המזל. "ומבית אביך", שלא תשגיח בבית אביך. ואם יש לך שורש להצליח בעולם מבית אביך, לכן לך לך מהחכמה הזו ומהתבוננות הזו. בא וראה שכך הוא, שהרי יצאו מאור כשדים והיו בחורן. למה יאמר לו "לך לך מארצך וממולדתך", אלא עיקר הדבר כמו שנאמר "אל הארץ אשר אראך", "אראך" מה שלא יכלת לעמוד עליו, ולא יכלת לדעת את כח הארץ ההיא שהוא עמוק וסתים.

ואעשך לגוי גדול וגוי' (שם ב) ואעשך בגין דכתיב (שם א) לך לך ואברכך בגין דכתיב מארצך ואגדלה שמך בגין דכתיב וממולדתך והיה ברכה בגין דכתיב ומבית אביך רבי שמעון אמר ואעשך לגוי גדול מסטרא דימינא ואברכך מסטרא דשמאלא ואגדלה שמך מסטרא דאמצעייתא והיה ברכה מסטרא דארעא דישראל הא הכא כרסייא דארבע סמכין דכלהו כלילין ביה באברהם מכאן ולהלאה ברכאן לאחריני דמתזני מהכא דכתיב (שם ג) ואברכה מברכך

"ואעשך" לגוי גדול וגוי'. "ואעשך" משום שכתוב "לך לך" ו"ואברכך" משום שכתוב "מארצך". "ואגדלה שמך", משום שכתוב "וממולדתך". "והיה ברכה", משום שכתוב "ומבית אביך". רבי שמעון אמר, "ואעשך לגוי גדול" מצד הימין, "ואברכך" מצד השמאל, "ואגדלה שמך" מצד האמצע, "והיה ברכה" מצד של ארץ ישראל. הנה כאן כסא של ארבעה עמודים שכולם כלולים באברהם. מכאן והלאה ברכות לאחרים שנוזונים מכאן, שכתוב "ואברכה מברכך"

סתרי תורה

ואעשך לגוי גדול^א האי ברכתא^א חדא ואברכך תרינ^א ואגדלה שמך תלת^א והיה ברכה ארבע ואברכה^א מברכך חמש ומקללך^א אזור שית ונברכו^א בך^א כל^א משפחותי^א האדמה הא שבע כיון דאתברכו באלין שבע ברכאן מה כתיב (שם ד) וילך אברם כאשר דבר אליו יהו"ה לנחמא להאי עלמא כמה דאתפקדא מיד וילך אתו לוט דא איהו נחש דאתלטיא ואתלטיא עלמא בגיניה דאיהו קאים לפתחא^א לאסמא לגופא ולא תפעול נשמתא פולחנא דאתפקדת עד דיעברון^א [עלה] בהאי עלמא [י"ג] שנין [די"ד] [דהא מתריסרי^א שנין ולעילא נשמתא אתעררת למפלח פולחנא דאתפקדת הה"ד]

"ואעשך" לגוי גדול^א, זו ברכה אחת, "ואברכך", שתים, "ואגדלה שמך", שלש, "והיה ברכה" ארבע, "ואברכה מברכך", חמש, "ומקללך אזור", שש, "ונברכו בך כל משפחות האדמה", הנה שבע. כיון שהתברך בשבע הברכות הללו, מה כתוב, "וילך אברם כאשר דבר אליו ה'", לרדת לעולם הזה כפי שהצטוו. מיד "וילך איתו לוט", זה הנחש שהתקלל והתקלל העולם בגללו, שהוא עומד לפתח להסטין לגוף, ולא תפעל הנשמה עבודה שהצטווה עד שיעברו עליה בעולם הזה שלש עשרה שנים. שהרי משנים עשר שנים ומעלה מתעוררת הנשמה לעבוד את העבודה שהצטווה, זהו שכתוב

מאיר הזהר

וחו שם דשמך לאכללא כנ"ל (יהל אור). יג. ואזכרה נח ישראל לא יסקר (יהל אור). יד. ומקללך, הוד, כל היום דוה, ויגע צקף ירכו (יהל אור). טו. יסוד (יהל אור). טז. שבו כ"ב אחרון (יהל אור). יז. שנקרא כל (יהל אור). יח. הנשמה יש לה ע' אנפין, כמ"ש לקמן, והן ע' משפחות האדמה, והן עד פרי החג שמתברכין ע' אומין, והן ע' שנין כמש"ל (יהל אור). יט. כמ"ש לפתח חטאת רובץ, וכו', ור"ל לפתח דעלמא (יהל אור). כ. שאז בא יצר הטוב לאדם וזו מתעוררת הנשמה לאדם (יהל אור). כא. ר"ל לאחר י"ג בחלת י"ג מחלת הנשמה להתעורר וצטוף י"ג שנה נשלמת הנשמה וזו שחלקו בגמי' (נדה מט ע"ג) מוך הפרק אס הוא לפני הפרק או כלל הפרק. ור"ל לפרש הפסוק ואזכרהם בן חמש כו' (יהל אור).

ט. כנ"ל ואזכרהם בשבע [סתרי תורה עו ע"ב] (יהל אור). י. מסטרא דז"ס כנ"ל, ד' ברכות מחגמ"ס, כמ"ש בזהר בעמוד הזה רש"א ואעשך לגוי גדול וכו' (יהל אור). יא. כי גדול צימינא וזכרה בשמאלא (יהל אור). יב. מסט' דת"ת, והוא נוטה לימינא לכן ואגדלה. ומלכות נוטה לשמאלא ולכן והיה ברכה. ואמר שמך שהוא מלכות כידוע, לאכללא מדת לילה ציוס. וכן כסוד שמי וזכרי רמ"ח בת"ת ומס"ה במלכות, וזהו אגדלה שמך שמוסיף ה' בשמו, ויהיה גימ' רמ"ח מסט' דת"ת וה' מוסיף בשמך. שמך גימ' ש"ס ועס ה' שס"ה. ח"ש ואגדלה עס ה' וכן אמר והיה כו' ואכללא מדת יוס צלילה שהן כלולין כי שניהם נוטלין מחו"ג רבן שפאן זה גובר וכאן זה גובר וזהו והיה שהוא אותיות הו"ה ואמר והיה בתחלה ו"ה לאשלמא לזכרי וזהו ברכה גימ' זכר ואח"כ י"ה לאשלמא לשמי

ומקללך אאור ונברכו בך כל משפחות האדמה:

רבי אלעזר הוה יתיב קמיה דרבי שמעון אבוי והוי עמיה רבי יהודה ורבי יצחק ורבי חזקיה א"ר אלעזר לרבי שמעון אבוי | האי דכתיב | (הא כתיב) (בראשית יב א) | לך לך מארצך וממולדתך כיון דכלהו נפקו למיהך אמאי לא אתמר ליה דכלהו יפקון דהא אע"ג דתרח הוה פלח לע"ז כיון דאתער באתערותא טב למיפק בהדיה דאברהם וחמינן דקב"ה אתרעי בתיובתא דחייביא⁶ ושוא למיפקי אמאי לא כתיב לכו לכם אמאי לאברהם בלחודוי לך לך:

א"ל רבי שמעון אי תימא דתרח כד נפק מאור כשדים בגין לאהדרא בתשובה הוה לאו הכי אלא כד נפק לאשתזבא נפק דהוו כלהו בני ארעיה בעאן למקטליה כיון דחזו דאשתזיב אברהם הוו אמרי ליה לתרח אנת הוא דהוית מטעי לן באלין פסילין ומגו דחלא דלהון נפק תרח כיון דמטא לחרן לא נפק מתמן לבתר דכתיב (שם ד) וילך אברם כאשר דבר אליו יהו"ה וילך אתו לוט ואילו תרח לא כתיב (ביה וילך אלא ויצא):

פתח ואמר (איוב לח טו) וימנע מרשעים אורם⁷ וזרוע רמה תשבר האי קרא אוקמוה אבל וימנע מרשעים אורם דא נמרוד ובני דריה דנפק אברהם מנייהו דהוה אורם וזרוע רמה תשבר דא נמרוד דבר אחר וימנע מרשעים אורם דא תרח ובני ביתיה אורם דא אברהם⁸ האור לא כתיב אלא אורם דהוה עמהון וזרוע רמה תשבר דא נמרוד דהוה מטעי אבתריה כל בני עלמא ובגין כך כתיב (בראשית יב א) לך לך בגין לאנהרא לך ולכל אינון דיפקון מינך מכאן ולהלאה:

תו פתח ואמר (איוב לו כא) ועתה לא ראו אור בהיר הוא בשחקים ורוח עברה ותטהרם ועתה לא ראו אור אימתי בשעתא דאמר קב"ה לאברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך בהיר הוא בשחקים⁹ דבעא קב"ה | לאדבקא | (לאדבקא) ליה לאברהם בההוא אור דלעילא¹⁰ ולאנהרא תמן¹¹ ורוח עברה ותטהרם דהא לבתר תבו בתיובתא תרח וכל בני ביתיה | בני ביתיה | נ"א וכל בני מאתיה בני מאתיה | דכתיב (בראשית יב ה) ואת הנפש אשר עשו בחרן תרח דכתיב (שם טו טו) ואתה תבא אל אבותיך בשלום וגו':

ומקללך אאור ונברכו בך כל משפחת האדמה".

רבי אלעזר היה יושב לפני רבי שמעון אביו, והיה עמו רבי יהודה ורבי יצחק ורבי חזקיה. אמר לו רבי אלעזר לרבי שמעון אביו, זה שכתוב "לך לך מארצך וממולדתך", כיון שכולם יצאו ללכת, למה לא נאמר לו שכולם יצאו, שהרי אף על גב שתרח היה עובד עבודה זרה, כיון שהתעורר בהתעוררות טובה לצאת עם אברהם, וראינו שהקדוש ברוך הוא מרוצה מתשובת הרשעים, והתחיל לצאת, למה לא כתוב לכו לכם, למה לאברהם לבדו "לך לך".

אמר לו רבי שמעון, אם תאמר שתרח, כשיצא מאור כשדים, זה היה כדי לחזור בתשובה, לא כך. אלא כשיצא, יצא להנצל, שכל בני ארצו רצו להרוג אותו. כיון שראו שניצל אברהם, היו אומרים לתרח, אתה הוא שהיית מטעה אותו בפסילים הללו, ומתוך ההפחדה שלהם יצא תרח. כיון שהגיע לחרן, לא יצא משם אחר כך, שכתוב "וילך אברם כאשר דבר אליו ה' וילך איתו לוט", ואלו תרח לא כתוב (בו וילך אלא "ויצא").

פתח ואמר, "וימנע מרשעים אורם וזרוע רמה תשבר". הפסוק הזה בארוהו, אבל "וימנע מרשעים אורם" זה נמרוד ובני דורו שיצא אברהם מהם שהיה אורם, "וזרוע רמה תשבר" זה נמרוד. דבר אחר, "וימנע מרשעים אורם" זה תרח, ובני ביתו, "אורם" זה אברהם, לא כתוב האור אלא "אורם", שהיה עמהם. "וזרוע רמה תשבר", זה נמרוד, שהיה מטעה אחריו את כל בני העולם. ולכן כתוב "לך לך", כדי להאיר לך ולכל אותם שיצאו ממך מכאן והלאה.

עוד פתח ואמר, "ועתה לא ראו אור בהיר הוא בשחקים ורוח עברה ותטהרם". "ועתה לא ראו אור", מתי, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לאברהם "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך". "בהיר הוא בשחקים", שרצה הקדוש ברוך הוא להדביק את אברהם באור ההוא שלמעלה ולהאיר שם. "ורוח עברה ותטהרם", שהרי אחר כך שבו בתשובה תרח וכל בני ביתו (וכל בני עירו). בני ביתו (בני עירו) שכתוב "ואת הנפש אשר עשו בחרן". תרח שכתוב "ואתה תבוא אל אבותיך בשלום וגו'".

מאיר הזהר

⁶ שילא מאור כשדים תקן ה' וזכר כנר היה שמו אברהם. מא"ן (נ"א). ⁷ נ"א שחסד מאיר זהם (אור יקר). ⁸ חסד אברהם, אור קדמאה שנברא ציוס א' (אור יקר). ⁹ כי חסד לא היה מתפשט למטה מפני שלא היה שום מרכבה אליו עד עמה ועמה על ידי אברהם יהיה מאיר ומתפשט בנחתוים (אור יקר).

¹⁰ וחזר בתשובה ודאי נצלתו מאור כשדים וכוונתו להתקרב אל הקדושה צדוה עם אברהם (אור יקר). ¹¹ והתחיל ללכת כמ"ש וילאו ללכת וגו' (ד"א). ¹² ע"י לקמן רג ע"ב, ולקמן ח"ב רכז ע"ב, וח"ג פה ע"א. ¹³ אורם עם הסולל גימטריא אברהם וכתב אורם כי בלכתו עדיין שמו אברהם. אך בגי' אברהם דמעמ

לך לך

דף עה ע"ב²

ספר הזהר

תרגום

"וילך אברם כאשר דבר אליו ה'". אמר רבי אלעזר, בא וראה, שהרי לא כתוב ויצא אברם כאשר דיבר אליו ה', אלא "וילך" כמו שנאמר "לך לך", שהרי בראשונה עשו יציאה, שכתוב "ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען", ועכשיו כתוב "וילך" ולא כתוב ויצא. "כאשר דבר אליו ה'", שהבטיח לו את כל ההבטחות. "וילך אתו לוט", שהתחבר עמו כדי ללמוד ממעשיו, ועם כל זה לא למד כל כך. אמר רבי אלעזר, אשרי הצדיקים שלומדים דרכי הקדוש ברוך הוא כדי ללכת בהם ולירא ממנו מאותו יום הדין שעתיד אדם לתת דין וחשבון לקדוש ברוך הוא. פתח ואמר, "ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו". הפסוק הזה בארוהו, אבל

וילך אברם כאשר דבר אליו יהו"ה (שם ד) א"ר אלעזר תא חזי דהא לא כתיב ויצא אברם כאשר דבר אליו יהו"ה^ה אלא וילך כמה דאת אמר לך לך דהא יציאה בקדמיתא עבדו^ה דכתיב (שם יא לא) ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען והשתא כתיב וילך ולא כתיב ויצא כאשר דבר אליו יהו"ה דאבטח ליה בכלהו הבטחות' וילך אתו לוט דאתחבר עמיה בגין למילף מעובדו^ה ועם כל דא לא אוליף כולי האי א"ר אלעזר זכאין אינון צדיקייא דאולפי ארחוי דקב"ה בגין למיהך בהו ולרחלא מניה מההוא יומא דדינא דזמין בר נש למיהב דינא וחושבנא לקב"ה פתח ואמר (איוב ז) ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו האי קרא אוקמוה אבל

סתרי תורה

"ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה" (בראשית יב ד) שבע וחמש הם שנים עשר, (ושני עליונים עליהם, ארבעה עשר הם). ואז נראית הנשמה בעולם הזה, שהיא באה מחמש שנים שהם ת"ק פרסות של עץ החיים. ושבעים שנה, זהו אותו אילן ממש, שהוא שביעי לדרגות, ונקרא שבעים שנה. אז יוצאת מאותה זוהמת הנפש, ונכנסת לעבודה הקדושה. זהו שכתוב "בצאתו מחרן". (ימי שבעים שנה לא ספורות חיים מאותם ארבע עשרה) מאותו הרוגו והכח של (השטן) ההוא הנחש שהיה מסית עד עכשיו את גופו ושולט עליו. באילן שולטת ערלה שלש שנים, באדם שלש עשרה שנים שנקראים שני ערלה. כיון שעברו על הגוף אותן השנים והתעברה (והתעוררה) הנשמה לעבוד את עבודת הקדוש, היא מצוה את הגוף לרצון טוב, להכניע את אותו הנחש שהנה לא יכול

ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה (בראשית יב ד) שבע וחמש תריסר אינון (ותרין עלאין עלייהו ארבע סרי אינון) וכדין אתחזיאת נשמתא^ה בהאי עלמא דאיהי אתיא מחמש שנים^ה דאינון ת"ק פרסי דאילנא דחיי^ה ושבעים שנה דא איהו ההוא אילנא ממש דאיהו שביעאה לדרגין^ה ושבעין שנה אתקרי כדין נפקת^ה מההוא זוהמא דנחש ועאלת בפולחנא קדישא הה"ד (שם) בצאתו מחרן (ימי ע' שנה לא ספורות חיים^ה מההוא ארבע סרי) מההוא [רוגזא ו]תוקפא דההוא (שמן) נחש דהוה אסטי ליה עד השתא לגופא ושלטא עלוי באילנא שלטא ערלה^ה תלת שנין כבר נש תלת סרי שנין דאקרון שני ערלה כיון דאעברו על גופא [אינון שנין] (ואתעברת) |ואתעברת| נשמתא למפלה פולחנא קדישא פקידת לגופא לרעותא טבא לכפוף לההוא נחש דהא לא יכול

מאיר הזהר

כאן ב' קלי' א' נגד מלכות שמסטרטא נקרא יסוד שבעים שנה ספירה שביעית ונקרא ג"כ ' זעירא אות צרית כידוע. והכל א' כידוע ששניהם נכללין כא' והן היכל שביעאה לבנת הספיר יסוד ומלכות. וחמש שני ערלה השני נגד ה"ס שלכן כמי שנים והענין הוא בנשמה שבה ע' אפנין שמהן שבעין שנה וה' מדרגות של הנשמה הידועים והן שבעים וחמש הני"ל. וז' שנים הראשונים יולאין ע' אפנין מערלה הראשונה מלמטה למעלה מקליפה שכנגד היסוד ואז הולך לרבו כמ"ש (ב"ב) שמכניסין כפן שבע כי השבע כללין משבעים כג"ל ואח"כ חמש כו' ושבע ימים הראשונים שלטא עליה ערלה הגופני' על הצרית נגד מלכות שנקראת בת שבע, ומיום ה' מתחיל לנאח מע"ה שנים הני"ל ושנת הי"ג הולכת הנשמה ונשלמת עד שיוצא מההוא ערלה לגמרי נגד צינה והוא ציבור נגד צינה שבת עלאה שבת תחאה והן י"ג שנים ז' ו' זו"ג (יהל אור). יז. אינם במספר שני חיי האדם כי הם אינם חיים מאחר שהוא אז ברשות חוקף היתה"ר שהוא הנחש הקדמוני (ד"א). יח. מ"י דף קעב ע"א זוהר פקודי רמד ע"ב (ד"א).

ת. היינו לראיה לדברי רבי שמעון שפירש לא יאל תרח מאור כשדים בתשובה (אור יקר). ט. לשון יציאה מורה על תחילת היציאה ממקום שהיו בו, אבל לשון הליכה "וילך אברם" מורה על היותם כבר בדרך והולכים ממקום למקום ללכת לארץ ישראל, ולכן בחרן כמיב וילך אברם (מ"מ). י. "דאבטח ליה בכלהו הבטחות" נמחק בהגהות הגר"א, ובמקומו כתוב "בכלהו דאזהר ליה". יא. גם ללוט הולך נתאחו בו נינוזי קדושה שהיה מסוד אחר הקדושה שהיו מעורבים בקליפה נתבררו ונאחו בו (לקוטי תורה לך לך). יב. ר"ל לאחר י"ב שנה, מתחיל להראות הנשמה (יהל אור). יג. ר"ל מה' ספירות חגתני"ה, שהן מ"ק פרסה ומספירת יסוד שנקרא ע' שנה באין ע' שנה לאדם כמש"ו (יהל אור). יד. מ"ק פרסאות של עץ החיים עו ע"ב צ"מ (ד"א). טו. ר"ל לבינה שממש הנשמה ויחד כלול מכולם, שכל א' כלול מעשר הא שבעים (יהל אור). טז. שהקלי' שממית צדיים תחפש, נגד ו' תחתונות כידוע. ואמר כאן שבעים וכאן חמש וחלק אותן לשתי ששני ערלות על הצרית יסוד, א' ערלה, וא' עור הפריעה והן ג"ג, נגד דכר ונוק, וכן

זהר

תא חזי בההוא יומא דאשלימו יומי דבר נש לאפקא מעלמא ההוא יומא דגופא אתבר ונפשא בעיא לאתפרשא מניה⁶ כדין אתייהיב רשו לבר נש למחמי מה דלא הוה ליה רשו למחמי בזמנא דגופא שלטא וקאים על בורייה⁷ וכדין קיימי עליה תלת שליחין וחשבי יומי וחוכבי וכל מה דעבד בהאי עלמא והוא אודי על כלא בפומיה ולבתר הוא חתים עליה בידיה⁸ הה"ד (איוב לו ז) ביד כל אדם יחתום ובידיה כלהו חתימין למידן ליה (בההוא) [בהאי] עלמא על קדמאי ועל בתראי⁹ על חדתי ועל עתיקי לא אתנשי חד מנייהו הה"ד (שם) לדעת כל אנשי מעשהו וכל אינון עובדין דעבד בהאי עלמא בגופא ורוחא הכי נמי יהיב חושבנא בגופא ורוחא עד לא יפוק מעלמא:

תא חזי כמה דחייבא אקשי קדל¹⁰ בהאי עלמא הכי נמי אפילו בשעתא דבעי לנפקא מהאי עלמא אקשי קדל¹¹ בגין כך זכאה הוא בר נש דיליף בהאי עלמא ארחוי דקב"ה בגין למיהך בהו וחייבא אע"ג דאסתכל בהני [נ"א דאשתדל בהדין] צדיקייא אקשי קדל ולא בעי למילף ובגין כך אית ליה לצדיקא למתקף [ביה] ואע"ג דחייבא אקשי קדל הוא לא ישבוק ליה ואית ליה לאתקפא בידיה ולא ישבוק ליה דאי ישבוק ליה יהך ויחריב עלמא:

תא חזי מן אלישע דדחה לגחזי וכן באברהם כל זמנא דהוה לוט בהדיה לא אתחבר בהדי רשיעיא כיון דאתפרש מניה מה כתיב (בראשית יג יא) ויבחר לו לוט את כל ככר הירדן וכתיב (שם יב) ויאהל עד סדום מה כתיב בתריה (שם יג) ואנשי סדום רעים וחטאים ליהו"ה מאד א"ר אבא האי דאמרת וילך אברם (שם יב ד) ולא כתיב ויצא אברם שפיר הוא אבל סופא דקרא מה כתיב (שם) בצאתו מחרן¹² א"ר אלעזר מחרן כתיב¹³ [וההיא] (והא) יציאה מארץ מולדתו הות בקדמיתא:

ויקח אברם את שרי אשתו (שם ה) מהו ויקח אלא אמשיך לה במלי מעלייתא בגין דלית ליה רשו לבר נש לאפקא אתתיה למיהך בארעא אחרא בלא רעותא דילה וכן הוא אומר (במדבר כ כה) קח את אהרן (שם ג מה) קח את הלויים ובגין כך ויקח אברם משיך לה במלין ואודע לה ארחיהון דאינון בני דרא

בא וראה, ביום ההוא שנשלמים ימי האיש לצאת מן העולם, היום ההוא שהגוף נשבר והנפש רוצה להיפרד ממנו, אז ניתנת רשות לאדם לראות מה שלא היתה לו רשות לראות בזמן שהגוף שלט ועמד על בוריו. ואז עומדים עליו שלשה שליחים ומחשבים ימיו וחטאיו וכל מה שעשה בעולם הזה, והוא מודה על הכל בפיו, ואחר כך הוא חותם עליו בידו. זהו שכתוב "ביד כל אדם יחתום", ובידו כולם חתומים לדון אותו (באותו, בזה) העולם על הראשונים ועל האחרונים, על חדשים ועל ישנים, לא נשכח אחד מהם. זהו שכתוב "לדעת כל אנשי מעשהו". וכל אותם המעשים שעשה בעולם הזה בגוף ורוח, כך גם נותן חשבון בגוף ורוח בטרם יצא מן העולם.

בא וראה כמה הרשעים קשי עורף בעולם הזה, כמו כן אפילו בשעה שרוצים לצאת מן העולם הזה הם קשי עורף, לכן אשרי האיש שלומד בעולם הזה את דרכי הקדוש ברוך הוא כדי ללכת בהם. והרשע אף על פי שמסתכל באלו (שעוסק עם) הצדיקים, מקשה עורף ולא רוצה ללמוד. ולכן יש לצדיק להחזיק בו, ואף על גב שהרשע מקשה עורף הוא, לא יעזוב אותו, ויש לו להחזיק בידו ולא יעזוב אותו. כי אם יעזוב אותו, ילך ויחריב את העולם.

בא וראה מאלישע שדחה את גיחזי, וכן באברהם, כל זמן שלוט היה עמו, לא התחבר עם הרשעים. כיון שנפרד ממנו, מה כתוב, "ויבחר לו לוט את כל ככר הירדן", וכתוב "ויאהל עד סדום". מה כתוב אחר כך, "ואנשי סדום רעים וחטאים לה" מאד". אמר רבי אבא, זה שאמרת "וילך אברם" ולא כתוב ויצא אברם, זה יפה. אבל בסוף הפסוק מה כתוב, "בצאתו מחרן". אמר רבי אלעזר, כתוב "מחרן", והיציאה ההיא מארץ מולדתו היתה בראשונה.

"ויקח אברם את שרי אשתו". מה זה "ויקח", אלא משך אותה בדברים נעימים, משום שאין רשות לאדם להוציא את אשתו ללכת לארץ אחרת ללא רצונה. וכן הוא אומר "קח את אהרן", "קח את הלויים". ולכן "ויקח אברם", משך אותה בדברים והודיע לה את דרכי בני הדור ההוא כמה הם רעים.

מאיר הזהר

6. החומר מתבטל והנפש מתפשטת ממנו, ולכן יש צה כח להשיג גילוי שנייה (אור יקר). יום המיתה הוא תכלית האדם, והוא צמיגת יחידה (מתוך נרמתי) של שיעור קומת האדם, הרי הוא צמיג מלכות של העולם העליון. ולכן השגתו ציוס זה גדולה יותר ממה שיכול היה להשיג בכל ימי חייו (מיס אדירים עמוד ג), ולכן זכה רשע"י לגלות את האד"ו ציוס זה. ע"י לקמן נח ע"א. 3. שהיא עומד על בריאותו בזמנו שוה (ד"א). 4. הא"י, ימינו, כתב וכוותיו. שמאל, כתב חזותיו. האמנע"י, מונה ימיו (אור יקר). 7. ע"י תיקון לג ע"א: יד כתבת אורייתא דכתבת דאיהי לימינא יד חותמת אורייתא דבעל פה דאיהי לשמאלא וכו' ביד כל אדם יחתום ואיהי לשמאלא דמתן איהי אימא עלאה דאתמר

7. חזי חתמו לחיים. ע"י בהגר"א בחיקוי"ז קד ע"ג: דכל מעשה ידיו של אדם הוא בצאתתה היד שהן פרי מעשיו של אדם והוא מעשיו הטובים. 8. שחטא בהם ראשונה מעשה הנערות (אור יקר). ע"י תיקון קסו ע"א. וע"י ח"ב לא ע"ב שחזוי קדמאי הם עונות אבותיו שלא תקנס. 9. שחפס מעשה אבותיו בידו (אור יקר). 10. מקשים עורף (ד"א). 11. ע"י עירובין יט ע"א: רשעים אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרין במשונה שנאמר וילאו ורלו בפגרי האנשים הפושעים צי וגו' שפשעו לא נאמר אלא הפושעים שפושעים והולכין לעולם לא קשיא הא בפושעי ישראל הא בפושעי עובדי כוכבים. 12. אלמא שגם בחרן הזכיר יציאה (מ"מ). י. פי הכתוב, מתקן, מפני שאין לשון יציאה נודק (אור

לך לך

דף עט ע"א²

ספר הזהר

תרגום

ולכן "ויקח אברם את שרי אשתו". "ואת לוט בן אחיו". מה ראה אברהם להדביק עמו את לוט. אלא משום שצפה ברוח הקודש שעתידי לצאת ממנו דוד.

כמה בישין ובגין כך ויקח אברם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו מה חמא אברהם לדבקא עמיה לוט¹ אלא בגין דצפה ברוח הקדש דזמין למיפק מניה דוד²:

ואת הנפש אשר עשו בחרן, אלו הגרים והגירות שתקנו את נפשותם, אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים, ומעלה עליהם כאלו עשו אותם. אמר רבי אבא, אם כך, כמה בני אדם היו, אם תאמר שכולם הלכו עמו. אמר רבי אלעזר, כן, (ומשום שכולם, ד"א ולכן כלם) האנשים שהיו הולכים עמו, כולם נקראו

ואת הנפש² אשר עשו בחרן (בראשית יב ה) אלין גרים וגיורות² דאתקינו נפשייהו אברהם מגייר גוברין ושרה מגיירת נשין ומעלה עליהון כאלו עבדו להון א"ר אבא אי הכי¹ כמה בני נשא הוו אי תימא דכלהו אזלו עמיה א"ר אלעזר אין (ובגין דכלהו) [ובגין כך כלהו] בני נשא דהוו אזלין עמיה כלהו אקרין

סתרי תורה

לשלוט כמו שהיה, שכתוב "ויקח אברם את שרי אשתו וגו'". ("אברם" זו י', "את שרי" זו ה', י' זו הנשמה לנשמה, והוא זכר, ה' זו הנשמה של הנקבה). זה הגוף, שהוא אצל הנשמה כמו נקבה אצל הזכר. "ואת לוט בן אחיו" זה (יצר הרע) הנחש שלא אז כל כך מן הגוף, משום הדבקות של הגוף לא כל כך זים (הזמן ההוא) ממנו, אבל התעוררות הנשמה תמיד מלקה אותו ומתרה בו ומוכיחה אותו ומכניעה אותו בעל כרחו, ולא יכול לשלוט.

לשלטאה כמה דהוי דכתיב (בראשית יב ה) ויקח אברם את שרי אשתו וגו' (אברם דא ה' י' את שרי דא ה' י' דא נשמתא לנשמתא והוא זכר ה' דא נשמתא נוקבא) [דא גופא דאיהי לגבי נשמתא כנוקבא לגבי דכורא] ואת לוט בן אחיו¹ דא (יצר הרע) [נחש] דלא אעדי כל [כך] מן גופא בגין דדבקותא דגופא לא אעדי¹ כל [כך] זמנא (ההוא) מניה אבל אתערותא דנשמתא אלקי ליה תדיר ואתרי [ביה] ואוכח ליה וכפיף ליה על כרחיה ולא יכיל לשלטאה:

ואת כל רכושם אשר רכשו, אלו המעשים הטובים שעושה אדם בעולם הזה בהתעוררות של הנשמה. "ואת הנפש אשר עשו בחרן", אותה הנפש שהיתה בראשונה בדבקות בחברות של הערלה היא עם הגוף ותיקן אותה לאחר מכן, שהרי אחר שלש עשרה שנים ומעלה, כשהנשמה מתעוררת לתקן את הגוף, שניהם מתקנים את אותה הנפש שמשתתפת עם כח הנחש ותשוקתו הרעה, זהו שכתוב "ואת הנפש אשר עשו בחרן". ועם כל זה הנשמה מתגברת באותו הנחש לשבור אותו בכח בשעבוד של תשובה (בשעבוד של תורה, ומושך אותו לבתי כנסיות ובתי מדרשות, כדי שלא יתגבר על הרוח כבראשונה). זהו שכתוב "ויעבור".

ואת כל רכושם אשר רכשו (שם) אלין עובדין טבין¹ דעביד בר נש בהאי עלמא באתערותא דנשמתא ואת הנפש אשר עשו בחרן² (שם) ההוא נפש דהות בקדמיתא בדבקותא בחברותא דההיא ערלה בהדי גופא ואתקין לה לבתר דהא לבתר דתליסר שנין ולעילא דנשמתא אתערת לאתקנא לגופא תרווייהו מתקנין לההוא נפש דמשתתפת בתוקפא דנחש ותאובתיה בישא הה"ד (שם) ואת הנפש אשר עשו בחרן ועם כל דא נשמתא אתקיפת ביה בההוא נחש לתברא ליה בתוקפא בשעבודא דתשובה [ג"א בשעבודא דאורייתא ואמשיך ליה¹ לגבי בתי כנסיות ובתי מדרשות בגין דלא יתגבר על רוחא כדבקדמיתא הה"ד (שם ו) ויעבור²].

מאיר הזהר

לקדושה וכו' וזה היו עושים אברהם ושרה בכל הזווגים שעשו עד הפקד שרה (רמ"ז). **טו.** בשלמא למאי דפרישית דזכותא דלוט ניחא דלא הוה כל כך אלא לדידך קשה דהא כמה בני נשא הוו כי רבים השיבו מעון, ודומק לומר שכל עם רב כזה הולין עמו (אור יקר). **טז.** ואמר בן אחיו, שהוא בן הרוח שגדל עמו וזמיקו משכבנה, זכור צניהם מוצחותם, והרוח אחיו של הנשמה שגא צגנת י"ג (יהל אור). **יז.** ר"ל אע"פ שמתעוררת הנשמה (יהל אור). **יח.** אעדי (יהל אור). **יט.** ר"ל מעשים טובים שעשה קודם שנת י"ג שצביעתא דילהו כפיך לסטרא ציטא ומתקן לגוף אחר י"ג שנים (יהל אור). **כ.** מויווג דוכרא דנוגה עם נוקבא הוא שיוצאין נפשות הגרים (ע"פ שער מע פרק ג). **כא.** ר"ל עד מקום שכל וכו' כמש"ל, ואמר "ויצא ללכת כו", ר"ל שיצאו מחנך כ"ל ללכת ארצה כענן, ר"ל לארץ החיים ללמוד תורה והוא ארץ של כענן, וזכין לה כידוע אמר ללכת בשנת י"ג ויצאו ארצה כענן לאחר י"ג (יהל אור). **כב.** הכתוב דף דף פ' אחר הגליין שורה ט"ו (הערת הוזהר).

יקר. והאי יציאה מארץ מולדתו וכו', ופי' מחנך כאלם הבא בדך ופגע בעיר אחת ולן בה ויאל ממנה, קרי לה יציאה לגבי אותה העיר שיאל ממנה (מ"מ). **יא.** קשיא ליה, כי לפי דבריו, ויקח נמי הדך ללוט ולקחו דצברים, אס כן מאי חמא, כי בשלמא אי אמרינן דמנפשיה אול ניחא, שכיין שרצה ללכת עמו אין לדחמו, אלא השתא דאמרת שלא היה רוצה ללכת ולקחו דצברים "מה חמא וכו'" והוצרך לפרש כן משום דויקח ממואז (אור יקר). **יב.** ואס תאמר למה לא לפה נעמה מעמון, אלא דוד רגל הרביעי במרכבה והוא דצק צימין לכך דצקו עמו (אור יקר). אפשר לרמוז דלוט לשון קללה ע"ד שרמו בס"ת לקמן דף פ' מ"מ משם יאל דהע"ה ומלך המשית דהס מיקון אדה"ר וכן לוט גי' אד"ס בסוד אדם דוד משיח (מא"י) (נ"א). **יג.** וגם אותם משך דצברים טובים שילכו עמו כדי שלא יחזרו לסורם (אור יקר). **יד.** כל צמינת הגרים הם ניצולות העולות מהקלי' דנוגה [ע"פ שער קיטור אצ"ע פרק ז] וניתנים באותו גוף של אותו נכ"י שצבוגלת קדושת אותו הניצון הוא מתעורר ללאת מן הטומאה ומשמוקק